

— PAKSRÓL jelentik: „Freund Izrael szászregeni főrabbi, az erdélyi orthodoxia egyik kimagasló vezéregyénisége, leányának látogatására az elmúlt szombatot városunkban töltötte. A hitközség előljáróságának felkérésére a templomban dróssót mondott. A mély gondolatokban gazdag, gyönyörű szónoklat mindvégig lebilincselte a templomot megtöltő hallgatóságot. Délután a hitközség színe-java meglátogatta az ilusztris vendéget“.

x MINDENKI PÉNZHEZ JUT, ha felesleges férfiruháit, butorait, szőnyeget függőnyeit és régiségtárgyait Rottenberg-utca 46. Tel.: Aut. 18—5—21. Hívásra házhoz megyek. Ugyanott ezen tárgyak legolcsóbb árban vásárolhatók.

x AGY ÉS SZIVÉRELMESEZEDÉS-BEN SZENVEDŐ EGYÉNEKNEK a természetes „Ferenc József“ keserűviz megbecsülhetetlen szolgálatot tesz azáltal, hogy a bétartalmat kiméletesen távolítja el. Tudományos tapasztalatok kétségtelenné tették, hogy a Ferenc József víz számos féldoldali hűdésben fekvő betegnél is megtette a hatást s nagy megkönnyebbülést okozott.

Családi hírek (Négy sorig 4 pengő, azonfelül soronként 1P)

Grünburg Ilonka a késmárki főrabbi leánya és Jungreis Aron zselici főrabbi házasságot kötöttek.

Hofstädter Jozefin a bratislavai kántor leánya és Israel Márton Antwerpen, házasságot kötöttek.

Herskovits Mancika Kezmarok, Kellner Lipót Komárom — Makó, jegyesek. (A galantai „Chavurasz Talmidim“ gratulál!)

Deutsch Lipótnak, a nagysallói főrabbi leányával Abelesz Ilonkával való eljegyzése alkalmából szívélyes mazelotvot kíván a

Tiferesz Bachurim, Miskolc.
Lakodalmi díszbéd már P 2,50-ftől Nissel étteremben, Rombach utca 16.

Gestetner Imre (Amron) Győrből lakhelyét Újpestre, Király utca 47. helyezte át. Arany, ezüst és briliánsárak legjutányosabban beszerezhetők és értékesíthetők. Kívánatra választékot küld. Tel.: 94—5—60.

Szerkesztői üzenetek

ALFÖLD: A kultuszadó mérvé teljesen független az állami adó magasságától és szükség esetén a közigazgatás által behajtható. — „TNACHT!“: Ahhoz, hogy a jesi-vákban mit tanítsanak, csak rabbik illetékesek hozzászólni. Egyébként konkluziója helyes, de úgy a Tnach, mint a héberírás stb.-nek elsajátítása a rabbinövendékek által nem új téma a Zs. U. hasábjain.

Uj orth. משפחה vendéglő és pansió megnyitott SIÓFOKON,

LÓWINGER és BENEDIKTNÉ vezetése mellett. Legolcsóbb árak. Iztetkoszt Házhoz is szállítunk. Újonnan fehér butorokkal berendezett szobák.
Érdeklődés: Lówinger-pansió, Siófok, Heinrich Ferenc-u. 1.

Pályázatok

A FEHÉRGYARMATI ORTH. HITKÖZSÉG az üresedésben levő kántormetszői állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkiváratik, hogy *sajchet ubajdek mimcho, báál kajre menaker, mohel* és elsőrendű, kellemes hangú *báál t'filló, jóré somájim legyen*. Utiköltség csak a megválasztottnak térítettik meg. Az állás szeptember 1-én foglalandó el.

Grünbaum Dezső hitk. elnök.

A MISKOLCI IZR. TANITÓNŐ-KÉPZŐ INTÉZET pedagógiaszükséges tanári és a szervezés alatt álló gyakorló elemi iskola (I—II. oszt.) *gyakorló tanítói* állására pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak okl. tanítóképző-intézeti pedagógia szakos tanárok (tanárnők), ill. megfelelő minősítésű okl. el. isk. tanítónők (tanítók). A kellően felszerelt, eddigi működés és vallás-erkölcsös életmódot is igazoló, okmányokkal ellátott folyamodványok a hirdetés megjelenésétől számított 10 napon belül a miskolci orth. izr. anyahitk. címére küldendők.

A megválasztottak állásaikat szeptember 1-én tartoznak elfoglalni.
Dr. Rosenberg Márton s.k. okt. biz. eln.
Dr. Serbu Adolf s.k. igazgató.

Apró hirdetések

LÓWINGER SÁMUEL Kaba. Házasságközvetítő. *Biztos eredmény!* Válaszbélyeg
BENŐSÜLHET szlovenszkói városban jól menő üzletbe, 32 éves özvegy sógor-nőmhöz, intelligens kereskedő némi tőkével. Talmidchóchom előnyben. Ajánlatokat „jó parnósó“ jeligen Müller József Bratislava, Edlov dvor továbbít.

KERESEK csinos, szorgalmas, szépnek mondott leányom részére komoly, szigorúan vallásos 28—32 éves fiatalembert, kereskedőt, kinek minimálisan havi 400 pengőt jövedelmező önálló üzletet adok, teljes, üzembékes felszereléssel. Pontos válaszokat „Az ipart elsajátítom“ jelíggel válaszbellyeggel a kiadó továbbít.

MODERN csinos, finomlelkű uriaszony egy leánykával, cca 100.000 Kc hozomány-nal férjhez menne nyugdíjkezes hivatalnokhoz, vagy más, egzisztenciával bíró uriemberhez. Lehet özvegy is, 1—2 gyermekkel. Bélyeggel ellátott leveleket „Orth háztartás“ jelige alatt Müller József Bratislava, Edlov dvor továbbít.

ÖNÁLLÓAN dolgozó nőtlen, perfekt héber betűszedő, tartós állást kaphat. Cim: kettőslapon a kiadóban.

MENÓRAH-KÖNYVEK, Izrael Zangwill: *A snorerek királya*, Carl Emil Franzos: *A pojáca* (2 kötet), Benjamin Disraeli: *Dávid Alroy*, Mendele Mócher Szórim: *A sánta fiske*. Egész díszes vászonkötésben 5 kötet 15 P egyszerre véve. Kohn Emil könyvkereskedő, Budapest, V., Vilmos császár ut 26.

23 ÉVES jó megjelenésű fiu részére, divatárúüzletbe, vagy drogeriába állást keresek, ahol a szakmát kitanulhatja, minden fizetési igény nélkül. *Kohn Vilmos, Balatonszemes.*

RŐFŐSKERESKEDŐSEGÉD hosszú bizonyítvánnyal, alkalmazást keres. „Szerény fizetés“ jelíggel, válaszbellyeggel.

17 ÉVES orth. árva leány elmenne háztartásba kisegítőnek. Cim: Goldstein, Szilasbalhás.

VALLÁSOS tanító teljes ellátással, fizetéssel, elemistákhoz — azonnal — ajánkozhat. Licht Mór, Kőrösladány.

HAJDUSÁMSON főterén 40 éve fennálló rőfösüzlet, 3 rolettás berendezéssel, lakás, koporsóraktárral, elköltözés miatt átadó. Weisz Gizella, Hajdusámsón.

JUNIUS 30-ÁN este 7.50-kor Budapestről induló debreceni vonatban kis utazótáskám eltiint. Felkérem a becsületes megtalálót vagy vevőt, hogy a táskámban volt *talizomat*, két pár *t'filint*, valamint imakönyvemet (melyen anyósom bélyegzője van rajta: özv. Fränkl Henrikné Ujfehértó) hozzam visszaszámaztatni szíveskedjék. Költséget készséggel térítik. Cim: özv. Fränkl Henrikné, Ujfehértó.

KÜLÖNBEJÁRATU nagyon szép butorozott szoba 1—2 személynek, esetleg lakótársnőnek jutányosan kiadó. Andrassy ut 64. I. 2.

VENNÉK használt *Mogén Avróhomot*, R. Akivo Éger megjegyzéseivel. Stein főrabbi, Diósgyőr.

SZOMBATHELYEN

legízletesebben és legolcsóbban étkezhetik

Einhorn Simon orth. vendéglőjében

Erzsébet királyné-utca 5. sz.

Előrekeny és pontos kiszolgálás. Lakodalmakat jutányosan vállal

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET.
Budapest, VII., Bethlen-utca 22.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ז'ח

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
Telefon: J. 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ (Kalföldre 25 P.)

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az ember gyarlósága

Méltán keltett megdöbbenő hatást a cseh cipőkirálynak Batának tragikus végű repülőgép-katasztrófája. Az emberi lét mulandóságának érzete főg el mindenkit, amikor arra gondol, hogy 25.000 ember kenyéradója, mérhetetlen vagyon ura, reggel a repülőgépbe száll és egyegyed óra múlva már csak holttetem. A nagy üzleti tervek így foszlottak semmivé. Ha egy szürke ember elhalálozása is alkalmas belső elmélyedésből fakadó érzések s gondolatok kiváltására, mennyivel inkább parancsolja egy oly jelentős ember hirtelen elmulása a magunkbaszállást. A nagyok összeomlásánál azt kell éreznünk, amit az egykori próféták lelke visszhangoztatott: a világot kormányzó I'ten mindenhatósága megnyilatkozott. *Jesájó* a hatalmas kényur bukásáról azt mondja: „*Miképen hullottál le az égből, ragyogó hajnalszínig, lebuktál a földre, aki népek sorsát szabta meg*“. Egy

másik próféta: *Ajvadjó*, az igazságot osztó Mindenható nevében pedig oda-dörög az elnyomónak: „*Ha sasként emelkedsz a légből s ha csillagok között rakod is fészkeket, onnan ledoblak, szólt az Ur*“. Ami a prófétáknál csak jelképes kifejezés: a repülés, sasként való emelkedés, a csillag felé törekvés ez a mi időnkben, a repülőgép kor-zakában szöszszertint valóság — de a hatalmasok lezuhanása az ég birodalmából a földre, nekünk is csak azt mutatja, hogy minden emberi hasonló az elröpülő álmhoz, mert különben Bata pusztulásánál szó sem lehet elnyomóról és senki sem érezhet miatta erkölcsi kielégülést.

A cipőkirály vallásilag közömbös volt s nem ismerte a fajgyűlöletet a zsidósággal szemben. A magyarországi viszonyok mellett bizonyos foku csodálkozással olvastuk mindig, hogy a héber betűs csehszlovákiai hetilapok

gyakran hoztak üles nagyságu hirdetések a Bata-gyákról, Bata közgazdasági nézetéről és cipői olcsóságáról. Ez mindenesetre azt bizonyítja, hogy a türelmesség szelleme uralkodott a nagy gyáros környezetében.

Nem haladhatunk el szótlantul a lapok ama hire mellett, hogy az óriási üzem életében fennakadást nem jelent az üzem megalapítójának halála.

Leleki terére átvive — egy ilyen haláleset eszünkbe juttatja a régi tanítást: „*térj meg haláloed előtt egy nappal s mivel nem tudod, melyik az, minden napot haláloed előtt valónak tartis*“. Ilyen módon lehet a cipőkirály tragikus pusztulása alkalom számunkra vallási érzésünk fokozására, mert a mi szempontunkból véve emlékeztet I'ten mindenhatóságára, az ember gyarlóságára, a végzett munka értékére és arra is, hogy minden percben készen legyünk megjelenni a mennyi itélőszék előtt.

Orth. konferenciák Pozsonyban és Ungváron

A szlovenszkói orth. iroda központi, ill. rabbibizottsága július 12-én ülésezett Pozsonyban. Fontos szervezeti kérdések és adminisztratív ügyek szerepeltek a napirenden. Többek között szóba került azon anomália, hogy a hatóság *macosera, mikvera* stb., formalmi adót vet ki. A bizottság megbizta az Irodát, hogy az illetékes hatóságoknál intervenáljon. Miután még a katonák kóser ellátásának kérdése felől tanácsoztak, több hitközség ügye került megvitatás alá. Tárgyalták *Ogyalla*, eddigi statusquo hitközség kérelmét az orthodox szervezetbe való felvétele iránt. Mivel a hitközségi institúciókat és egyéb kelleket rend-

ben találták a felvétel megtörtént. Szenicze után ez a második orthodoxá lett statusquo hitközség Szlovákiában. Ez alkalommal megemlítendő, hogy az utóbbi években a köv. uj szlov. orth. hitközségek alakultak: Losonc, Besztercebánya, Lőcse, Vágújhely, Zsolna, Privigye, Liptószentmiklós, Trencsén, Zselic, Saujhely (szlovák oldal).

A ruszinszkói orth. iroda. Mint mult számunkban röviden jelentettük, július 3-án Ungváron megalakították az önálló orth. irodát Ruszinszkó részére. Az ungvári értekezleten 19 hitközség képviselőjén kívül 12 rabbi, köztük az ungvári, munkácsi, királyházi, tiszaujlaki, szerednyei, bereznai, főrabbiak jelentek meg. A megnyitó beszé-

det Mermelstein ungvári hitk. elnök tartotta, majd felkéri a konferencia vezetésére az ungvári főrabbit. Kohn ungvári főrabbi köszöntőjében a Mindenható áldását kéri az értekezlet munkájára. Fischgrund S. és Grünberger H. B. hitk. alelnök (Ungvár) megkapó fejtegetései után a *jelenvoltak egyhangulag az önálló iroda felállítására mellett döntöttek*. Spira Lázár munkácsi főrabbi hosszabb beszédében — melyben az egész kérdéskomplexumot felöleli — rámutat arra, hogy ő már évek óta az önálló irodáért harcolt s a régi magyar orthodoxia elvei szerint akarja vezetve látni az irodát. Ennek értelmében minden bizottságba egy-harmadrész rabbit választanak. Az országos képviselőség 12 rabbiból és 25 világi

Az amerikai zsidóságról

Még ma is midőn Amerika a világ szemében sokat veszített népszerűségéből, mert ő sem kerülhette el a borzalmas krízist, amely a mostani világrendet alapjaiban megrendítette, mindamellett még most is érdeklődéssel hallunk mindarról, amit Amerikáról elmondanak.

Nem csoda! Amerika, a világrések fiatal, ambiciós és életerős tagja, amely rövid néhány száz esztendő fennállása alatt túlnötte, nemcsak a világ bölcsőjét képező visszamaradt Ázsiát, hanem ezerszeresen tulszárnyalta a civilizációjával és kulturájával büszkélkedő Európát is.

Amerikában a „lehetetlenség” fogalma teljesen ismeretlen. Ott máról holnapra óriási vagyonok képződnek. A mai rikkantésot holnap már, mint hatalmas bankigazgatót látjuk. Máról holnapra óriási világvárosok képződnek. Chicágó 3 és fél millió lakosával a jövő évben ünnepli százéves fennállását, midőn 50 (írd és olvasd ötven) házszámból alapítottak községet. A 20—30 emeletes épületek nem feltűnők, mert hiszen ott vannak az óriási felhőkarcolók, amelyek között csak néhányat említsek meg, a fenséges Woolwoorth blg. a maga csekély 55 emeletével, a karsu Kraysler blg. 77 emeletével, és végül a világ legmagasabb épülete, a Babel-toronyyszerű Imperial State blg., amint a maga 102 emeletes hatalmas testével a felhők felett nyúl. A város közepén, egymásfölkött hat-hét hosszú sinpár fut amelyek percről-percre az utasok tizeit szállítják. A tengerszerű folyók vize alatt (vízalatti alagutak) a vonatok százai száguldanak. Az évbéli időszakok megszűntek: Chanukakor bármelyik sarki boltban ugyanugy meg-

vehetjük az általunk óhajtott friss zöldségféléket, mint peszách idejében a friss szőlőt v. görög dinnyét. Központi fűtés; fürdőszoba- és telefonberendezéssel rendelkező lakás, az ember legelemibb szükségletének tekintetik. stb. — Ez az Amerika még most is megérdemli a világ csodálkozó érdeklődését.

Mi zsidók ezerszeresen kell, hogy érdeklődéssel kísérjük Amerikát és az ott — teljes tiszteletben és becsületben — élő négy millió léleknél többet számláló, hatalmas zsidóságot, amely nem mulasztja el az egész világon szétszórtan élő üldözött testvéreit anyagilag támogatni.

Kik ezek a zsidók? Honnan jöttek? Miképpen helyezkedtek el az újvilágban? Milyenek vallási és jótéteményi intézményeik? Általában: milyen az ottani zsidó jellege? Vallásilag hány részre van osztva? Létezik-e ott, magyar-zsidó felfogás szerinti orthodoxia? Mily a hitközségi alkalmazottak, különösen a rabbik, helyzete? Mit volna érdemes utánoznunk? Mindezekről és az ezzel kapcsolatos általános zsidó kérdésekről fogok foglalkozni a Zs. U. hasábjain. W.S.

KOLLER
bronzsillargyár
BUDAPEST, VIII.
Dobozi ucca 15.
Telefon: 31—3—37
1931. évi új modellek

Szombattartó szállítócéggel bonyolítsa le szállításait!!

Butorszállítás csukott butorkocsikkal, teherautó és lovaskocsi fuvarozás. — Elvámolás, beraktározás, legelőnyösebben, felelősséggel, —

Schwarz és Salgónál,

Wesselényi ucca 18. szám.
Telefon: J. 42—3—42. —

Rogaska-Slatina (Jugoszlávia) **HOTEL TRIGLAV**
július hó 1-én megnyílt.
Teljesen megbízható orth. כשר étkező — afilli limhadrin min hámhadrin — Olcsó szobák, körülövezve feyőerdővel. Szives pártfogást kér:
CZIKK IZRAËL

Orth. kóser vendéglőmet

az idén is magam vezetem
Olcsó és izletes koszt. Pensió-rendszer

BALATON-SZEMES

özv. KOHN SÁMUEL NÉ

Náci bácsi . . .

Náci bácsi a falunkban egyszerű handlé-zsidó volt. Nem tudott az öreg sokat de a szíve nagyon jó volt. Kopott fekete kaftánja földön úszott, mint a slepp. Kiáltották is utána: b . . . zsidó, hep-hep-hep . . .

De Náci bű' önmagának rossz szagát sosem érezte. Nappal üzletével babrál és imádkozgatott este. Bámulta a holdvilágot: nincs is annál semmi szebb! . . . A gyerekek meg csúfolták: b . . . zsidó, hep-hep-hep . . .

Egyszer este hazamenet totyogott az őszi sárba. Hát egy duhaj veszett kutya jól belémart a lábába. Sajgató volt a fájdalma, percről percre élesebb. — Most az egyszer jól megkaptad: b . . . zsidó hep-hep-hep . . .

Ámde, hallga! valami nesz: egy parasztasszony közelget: — Náci bácsi, gyűjűk csak bé, gyűjűk, hadd kötöm be kendet! . . . S Náci sebét jól himosta, egy angyal se kedvesebb. — S aztán, ó, csudák-csudája, azt se mondta: hep-hep-hep . . .

Náci bácsi másnap délben elvett egy selyemkendőt. Elküldötte az asszonynak — megért az talán is pengőt! De előbbet pacsulival megönté egy keveset . . . Ki tudhatja . . . hátha mégis megszagolják! . . . Hep-hep-hep . . . („M. és J.“ után) S. Z.

כשר ארמון natur és doboz-sajtok, valamint az összes sajtkülönlegességek állandóan a legjobb minőségben kaphatók a

Viktória Sajtgyárnál ÖLBŐ, Vas megye

Együttal felhívjuk a n. é. közönség figyelmét arra, hogy a Viktória Sajtgyár szombattartó cég és az egyedüli sajtgyár, ahol az orth. kóser tejtermékek az összes „chümrek” betartásával a Chaszam Szejter előírása szerint készülnek.

Petri államtitkár Szoboszlón

Hajdusoboszlóról írják: A szoboszlói hévízfürdőben létesített tanító üdülőház felavatására meglátogatta városunkat Petri Pál kultusz-államtitkár, amely alkalomból az orthodox hitközség küldöttésgileg tisztegette az államtitkár előtt Kats Armin főrabbi vezetése alatt. Üdvözölő beszédében a főrabbi többek között a következőket mondta:

„Öszinte örömeinkre szolgál, hogy tisztelgésünkel tanulást adhatjuk hálánknak, azon jóindulatért, melyet Nagyméltóságod a hazai zsidóság, de különösen az orthodoxia ügyei iránt mindenkoron tanusit. De különösen örvendezünk, hogy alkalmunk van most midőn Nagyméltóságod tízéves áldásos működését jubilálja, az ünneplők nagy táboraéhoz csatlakozva, szerencsekívánatainknak kifejezést adni.

Az államtitkár igen kegyesen válaszolt. Ő — ugymond — mindig értelmeltel tudta a hithű zsidóságot, mert aki hű hitéhez, annál megvan a garancia, hogy hű hazájához s különösen jól esett neki, hogy a főrabbi — a Zs. U. nyomán — megemlékezett jubileumáról. L. D.

A közös strandolás egy áldozata

Nagyszöllősről írják: Megrendítő eset történt a napokban városunkban. Egy rokonszenves 20 éves ifju, valóságos szülők gyermeke, kiment strandolni az itteni héber iskola tanítónőjével. Egyszerre rosszullet fogja el, elmerül a vízben s nemsokára kileheli lelkét társnője karjaiban. Mély megdöbbenés szállta meg az egész strand mindkét nemhez tartozó közönségét, percek alatt kiürült a strand.

A hitközség főrabbija alkalmasnak találta az időt, hogy a szomorú eset kapcsán szombat délutáni prédikációjában rámutasson az ifjusági életben egyre jobban elharapódzó erkölcselenségre, megbélyegezte a közös strandolást és az erkölcsök lazítására alkalmas, tetszetős nevekkel felruházott rendezvényeket, amilyenek többek között a fiúk s a leányok közös cserkész-táborozása. Kifejtette a főrabbi, hogy különösen a leánynevelés ügyét kell lelkiismeretesen a szent Tóra szellemében ápolni.

A tragikus esetnek és ennek kapcsán a főrabbi beszédének rendkívüli hatása volt s megindult a mozgalom, amely a zsidó ifjuság intenzív vallási művelését tűzte ki céljává. Az esetet városzerte mementónak tekintik!

GYÖZÖDJÖN MEG RENDKIVÜL OLCSÓ ÁRAINKRÓL

FEHÉR NEMŰ CREP DE CHINE
TISZTA SELYEM 2.85
MINTÁS MOUSELINE DUPLA
SZÉLES, CÉGÜNK REKLAMJA 2.60
PETTYES MAROCAIN DIVATOS
SZINEKBEN 2.90
FLAMINGA NEHÉZ MINŐSÉG
DUPLA SZÉLES 4.90

14 KIRAKATUNK MEGGYŐZŐ ÖNT ÁRUINK OLCSÓSÁGÁRÓL, ÉS ÁRUINK MINŐSÉGÉRŐL, MINTÁKKAL KÉSZÉSGEL SZOLGÁLTUNK I A ZSIDÓ NŐEGYLETEK T. TAGJAI 5% KÜLÖN ENGEDMÉNYBEN RÉSZESÜLNEK.

UNGÁR ÉS MIKLÓS

SELYEM ÉS SZÖVETÁRUK GYARI LERAKATA
BUDAPEST, GRÓF TISZA ISTVÁN-U. 11.
(ERZSÉBET-TÉR SAROK)

A dunaszerdahelyi állapotokról

— Replikáció —

Az „audiatur et altera pars” (somajá bën áchéchem) elve alapján közöljük e sorokat, anélkül, hogy állást foglalnánk az ügyben. — Szerk.

A két hét előtt a Zsidó Ujság-ban B. L. ur aláírásával megjelent „dunaszerdahelyi levél” fölyenesen letárgyalja a szerdahelyi hitközségben működő békedelegáció tevékenységét. Kritikája nem a kivezető utat kutatja, hanem bűnbakot keres a régi vizsály előidézéséhez, amit bizonyos körök hii hatalomvágyában lát, amely körök a háttérben állítólag még ma is tartják a gyeplőt, de akik hatalomra jutva, tehetetlenségükkel egy-kettőre lejáratták magukat.

Ez persze meddő megállapítás, mivel mindkét párt egymásról ugyanezt állítja: a pártok egymást teszik felelőssé. Ez tehát nem egyéb, mint a gazdátlan felelősségnek ide-oda való háritása.

Az ilyen gazdátlan felelősségkérésre előírja a Tóra az egló arifoszertartást: a mezőn talált bűnjeltől mérik az utat a legközelebbi városig s annak kell vétekaldozatot hozni. E szerint, ha B. L. tényleg az, mint akivel a „levél” íróját azonosítják, akkor B. L. urnak nincs szüksége sok mérésre, hogy a felelős személyt megtalálja. Mert ő, aki 8—10 évvel előt egy kis önmegtadadás árán hi-

vatva lett volna vezető szerepre, bizony nem állott a helyzet magaslatán. S így a levélírónak csak a talmud ismert mondásával — amelyet Rási épen az e heti szidrák végén idéz — lehet válaszolni: „krájno d'ágártó, ihü livavé parvanko”: saját leveléből alkosson bírálatot önmaga fölött. B.S. B.J.

A hitközségi költségvetés egyensúlyáért

A lapunkban felvetett kérdéshez a köv. sorokat vettük: A Zsidó Ujságban több vélemény nyilatkozott meg arról, hogyan lehet a mai viszonyok mellett biztosítani a hitközségi büdzsét. A köznek tesztek eleget, amikor közlöm, miképpen járunk mi el. Minden hitközségi adófizető nevére egy 50 lapos tömb van kiállítva; az egész évre kivetett adó 50 részletre van felosztva s minden részletnek megfelelő egy lap. A gabellajegy kezelője nem szolgáltat ki senkinek gabellajegyvet, míg a heti nyugtát be nem váltotta. Az adóhátralék szintén heti részletre van beosztva. Pl. aki évi 50 P adót fizet és a mult évről, mondjuk 50 P hátraléka van, az heti 1 P rendes és 1 P hátralékos adót fizet a gabellajegy váltása alkalmával (ha 25 P a hátralék, ugy azt 25 héten át törleszti). Ez a rendszer csaknem száz százalékosan bevált.

Schwarz Miksa
a nyiracsádi hitk. alelnöke

„Utazz el Kazimierzbe...“ (Bál Sém- legenda)

A Bál Sém lakóhelyén Miedziborzban lakott egy talmudtudós, aki éjjel-nappal a szent Tanban buvázkodott és családjaival nagy nyomorúságban tengődött. Amit jó emberektől kaptak, abból tartották fenn magukat. Felesége nem kívánta sohasem, hogy az ura valami foglalkozás után nézzen: nem akarta őt tanulmányában megzavarni. Amikor azonban gyermekeik felnöttek, így szólott hozzá:

— Eddig az Urban vetett hitünk éltetett. Biztunk abban, hogy Ő övét el nem hagyja és valóban nem is hagyott el sohasem. Most azonban, hogy gyermekeink felnöttek, valamihez kezdened is kéne. A leányaink már abban a korban vannak, amikor férjhez kell adni őket.

A tudós erre így felelt:
— Mihez kezdjek? Hasztalan tanultam, nem vittem semmire sem, az Ur nem adott annyit, hogy férjhez adhatnám leányaimat.

Az asszony elgondolkozott, majd ezt mondta:

— Hallgass rám, édes uram. Lásd, velünk egy városban lakik a szenthirű Bál Sém, aki már annyi embereket segített. Távoli vidékekről, magukat nagy költségre verve, özönlének hozzá az emberek. Miért ne fordulnál hát hozzá te, aki egy városban lakol vele? Tégy le büszkeségedről, hajolj meg előtte és meglátod: a mi sorsunk is jóra fordul.

A tudósról tudni kell ugyanis, hogy ő „misznagid“ léte a chászid-tanok ellenzői közé tartozott és nem hitt a Bál Sém csodatevő hatalmában. A felesége minden nap nógatta, a nyomoruk pedig kezdett már egészen elviselhetetlen lenni: mit tehetett egyebet? Emberünk egy nap mégis csak elment a Bál Sémhez, elbeszélte neki élettörténetét, beszélt a szegénységéről, hogy gyermekei felnöttek s hogy nincs egy garasa sem.

A Bál Sém végighallgatta a panaszeit, aztán így szólott:

— Utazz el Kazimierzbe. Ott tudakozdij egy Puderbeutel nevű asztalos után, aki egyik szemére bandzsit. Szegénységed kulcsa az ő kezében van.

A tudós meg is fogadta a tanácsot. Minthogy azonban semmi pénze sem volt, csak úgy, gyalogszerrel kelt utra.

Ha egy szegény ember elér egy városba, első útja az imaházba vezet: itt pihenőt talál. Kazimierzbe érve, emberünk is egyenest az imaháznak vette útját és akiket ott talált, azoknál rögtön tudakozódott is Puderbeutel, a bandzsa asztalos után.

— Ilyen nevű ember nincs is Kazimierzben! — felelték egyhanguan a zsidók.

A tudós mélyet sóhajtott. Milyen fáradtságos volt az útja és lám: hiábavaló! Hogy azonban egészen megbizonyosodjék a dolgról, tovább nyomozott Puderbeutel után és egy másik imaházban találkozott néhány öreg emberrel, akik felfigyeltek a Puderbeutel névre. És így szóltak:

— Puderbeutel? Ismertük! Sötétlelkű gazember volt világeletemben. De meghalt már vagy hatvan esztendője. Mit akarsz tőle? A hatóságok besugója volt ez az ember és nincs olyan bűn, amely ne terhelné a lelkiismeretét. Amikor hatvan év előtt meghalt: az egész város örült ezen. Ugyan mi dolgod lehet vele?

Több öreg megerősítette ezt a megállapítást és emberünk nehéz szívvel, dolga végezetlen és nagyon szomorúan indult el hazafelé. Kimerülten, meggyötörve a hosszu gyaloglás fáradalmától ért a szülővárosába és elmesélte Bál Sémnek mindazt, ami vele történt. Hát azért kellett Kazimierzbe mennie, hogy kiderüljön: élt egyszer ott egy Puderbeutel nevű bandzsa asztalos, aki, mikor hatvan esztendő előtt meghalt, az egész város ujjongott, olyan nagy gazember volt! Ezért? Ez segít majd rajta?

Keserű szemrehányásaira a Bál Sém ekként válaszolt:

— I'tenfélő ember vagy és jámbor, tehát bizonyára hiszel a szent „Zajhár“-ban,

mely szerint a bűnös lelkek a test halála után új testbe költöznek („gilgül“), hogy levezeleljék ama bűnöket, amelyeket ezen a földön való első tartózkodásuk folyamán elkövettek és megselekedtek, amit elmulasztottak. Údv neked, ha idők folyamán megérezed, miért kellett neked utánajárnod s miért kellett megtudnod, hogy a rossz bandzsa asztalos meghalt 60 év előtt...

Épen Chanuka előtti nap volt, amikor Bál Sém e szavakat intézte hozzá. Másnap a hallél-imánál nagy áhitattal fohászolt, s amikor e szavakhoz érkezett: „šivi náfsi limmüchojchi — térj vissza, lelkem a te nyugalmadhoz“, megreszketett egész valója, úgy érezte, hogy megkönnyebbült. Lelkében csodálatos nyugalmat érzett, ima után meglátogatta a Bál Sémét s azt mondta neki:

— Rabbí, a mai hallélban tudtam meg, hogy én vagyok az a Puderbeutel nevű asztalos, aki hatvan esztendő előtt meghalt Kazimierzben, s akinek lelkiismerete minden büntől terhes! Én, akinek ezer levezelelni való vétkem van: kívánhatom-e az i'teni gondviseléstől, hogy jó sors, tekintély és gazdagság legyen az osztályrészem? Ugy-e, nem? Szegénységem, nyomorom pedig nem egyéb, mint bűnhődés ama bűnökért, amelyeket első létem alatt elkövettem.

A Bál Sém e szavak hallatára mondta:
— Ha már tudod, minek mentél Kazimierzbe, akkor meggyógyultál, I'ten kegyelme nem marad el. Ő szólott ma a te lelkedhez: „šivi náfsi limmüchojchi“, hogy térjen az ő igazi nyugalmához, mert megtisztult a bűneitől.

Alig ment ki a Bál Sém házából, utána szaladt egy küldönc s visszahívta. A Bál Sém előtt ült egy tekintélyes hűve, aki a fia házassága ügyében fordult hozzá többször, de egy sidüch sem sikerült s a mester mindig azt mondta, hogy talán még nem egyezik meg I'ten akaratával. Most azonban azt mondta örvendező arccal:

— Látod, erre a házasságra vártál, egy ujjászületett embernek leszel násza. Údv nektek s áldás!

Nemsokára megvolt a lakodalm. Szét vitték az eset híret, s bizony rövidesen mind a leány férjhez ment a tudós apához méltó ifjakhoz.

x GYOMOR- ÉS BÉLZAVAROK-NÁL, étvágytalanságnál, szorulásnál, felfúvódásnál, gyomorégésnél, felbőgögésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél, 1—2 pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet alaposan kitisztítja az emésztőutakat. Közkórházi jelentésekben olvassuk, hogy a „Ferenc József“ vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen isszák.

Az erdélyi orthodox iroda bizottsági gyűlése

(Saját tudósítónktól.) Mint a Zs. U. már jelezte, az erdélyi orth. Iroda központi bizottsága július 6-án tartotta összejövetelét a Nagyvárad melletti Félhízfürdőn. Világi tagokon kívül a tordai, dési, láposi, nagykarolyi, szilágysomlyói, marosvásárhelyi, szászrégeni, margittai, segesvári, hidalmási, tasnádi, székyehidi, halmii, beszercei, érmihályfalvai, erdődi, belényesi stb. főbbiek voltak jelen.

A napirenden több fontos ügy szerepelt. Így az iroda fenntartásához szükséges gabella-pótdíj behajtása. Többek hozzászólása után elnök felolvasta a határozatot, mely szerint azokban a hitközségekben, ahol 10 napon belül nem léptetnék életbe a pótgabella hozzájárulást, ott a metszők letiltására vonatkozó szankciók haladéktalanul életbelépnék.

Ezután a szatmári hitközségi vizsályt tárgyalták. Szatmáron ugyanis már 3 év előtt megválasztották Teitelbaum Joél nagykarolyi főrabbit, de a hitközség vezetősége nem engedte beiktatni. A harc ennek következtében már odáig fajult, hogy a főrabbi hívei új hitközség alapításának szükségét élegetik. A tárgysorozatnak ez a

pontja érthetően nagy vihart keltett. Teitelbaum főrabbi szerint a szatmári hitközség mai vezetőségének nincs helye az orthodoxiában: sem dintajróra, sem pszakra nem ad semmit, ezzel a vallástalan vezetőséggel szemben — ugymond — nem szabad kimélettel lenni... A vita befejeztével elnök felolvassa a gyűlés határozatát, mely szerint: amennyiben a szatmári hitközség vezetősége 4 héten belül nem ír ki választást, a mai vezetőség mandátuma megszűnik és egy ideiglenes vezetőség fogja a hitközség ügyeit vezetni.

Egyes körökben azt várták, hogy a központi iroda foglalkozni fog a romániai választásokkal is, különösen azzal, hogy a nagyváradi főrabbi elfogadta a biharmegyei zsidó párt elnökségét. A szenzáció azonban elmaradt. Wesel főrabbi-elnök felolvasta az értekezlet határozatát, amely megállapítja, hogy a központi iroda csak hitéleti kérdésekkel foglalkozik és így a politikai kérdést leveszi a napirendről. Egyben bejelenti, hogy a központi iroda székhelyét már áthelyezték Kolozsvárra.

Rosenberg Dávid

A sors megbosszulta a rabbi vértanu halálát

A lengyel lapok jelentése szerint Stefan Heidikovski hadbíró öngyilkos lett. E név szomorú emlékeket ébreszt. Az öngyilkos tevékenységéhez egy igazi vértanu halála fűződik. 1918-ban bevonultak a lengyelek Ploetzka-ba, miután a vörös katonákat kiűzték onnan. A lengyel katonai hadbírósg elfogta Schapiro rabbit és kémkedés vádjára miatta halálra ítélték, majd kivégezték. Schapiro rabbi ugyanis háznak erkélyén imáját végezte, amikor a városba bevonultak a lengyelek és ezért vádat kovácsoltak ellene, hogy titkos jeleket adott le a bevonuló ellenségnek. A zsidóság minden erőfeszítése hiábavalónak bizonyult a rabbi megmentésére. Az oly sokat forszírozott utólagos rehabilitáció sem sikerült.

A hadbírósg elnöke, akinek lelkén száradt ez a justizmord, Stefan Heidikovski volt. Néhány nappal ezelőtt váratlanul letartóztatták Heidikovskit, aki már régen kilépett a hadsereg szolgálatából. Azzal vádolták, hogy tizenkétezer zlotyot sikkasztott el az állam kasszájából. Súlyos kaució ellenében az ügyészség szabadlábra helyezte, Heidikovski azonban még aznap este föbbe lötte magát.

Burgenlandból

Ehrenfeld Sámuel, a kiváló nagymartoni főrabbi, híres atyjának R. Szimcho Bünemnek a „Maané Szimchó“ szerzőjének egyéb kéziratait kiadni szándékozik. A nagymartoni (Mattersburg) főrabbi kéri azokat a kik birtokában vannak, az elhunyt eredeti leveleinek, írásainak, vagy feljegyzéseik vannak egyes fejtegetéseiről, hogy ezt vele közöljék.

A napokban nagy Aguda propaganda ülés volt Boldogasszonyban (Frauenkirchen), amelyen Löwy főrabbin kívül Wolf S. Jacobsohn (Berlin) is tartott nagy beszédet az Aguda céljairól.

Szellemi morzsák

Az osztrowitzi goajn, a jelen század elején Lengyelország legnagyobb talmudtudósa, egyszerű pékmester gyermeke volt. Történt egy nagyobb összejövetelnél, melynél a leghíresebb rabbinásziákból származó ősz papok jelen voltak. „Majd elmondok egy gyöngyszemet, amit boldogult apámtól hallottam“, — kezdé az egyik, a másik pedig hirtelen nagyapja nevében adott elő a hallgatóság ámulata mellett elmés psetlit s így sorban. „Mondjon el az osztrowitzi Rov is valamit, amit őseitől hallott“ aposztrofálta egyik jelenlevő fiatal rabbi az osztrowitzi tudóst. „En csak azt mondhatom el“ — felelé szerényen — ami I'ten kegyelméből az én saját agyamban fogamzott és belekezdett egy nehéz midras magyarázatába. Fokozódó figyelemmel hallgatták végig lebilincselő eszméjéről, szabatos gondolatmenetéről, mely fényt derített az eddig érthetetlen midrára. Amikor befejezte magyarázatát, még hozzá fűzte: „Hogy én is valamit mondjak, amit apámtól hallottam“ — egy mondása jutott eszembe. A megboldogult, pékmester volt. Szavajárása ez volt: A friss sütemény mindig jobb a réginél...

Hallél-imában mondjuk: „Hasém li beajrój, vááni ere besajrój“. A szász-erinti fordításon kívül (ha a Mindenható részesít segítségében, úgy én majd elbánok az ellenségeimmel) a zsolotárosnak e mondásába be lehet magyarázni a klasszikus német közmondást: „I'ten mentésél meg jóbarátimtól“ (Hasém li beajrój), „ellenségeim-től majd egyedül is megmentem magamat“ (vááni ere besajrój).

Egy fősvény csónakjával felborult. Egy halász segítségére siet. Odaérve feléje kiált:

— Add ide kezedet, hogy megmentselek.
— Adni? Adni nem tudok...
És elmerült... H. I.

„FAVORIT“
fest, mos, tisztít
Budapest, VI. Paulay Éde-u. 51
Szombaton zárva.
Értesítésre hához küldök.

x MINDENKI PÉNZHEZ JUT, ha felesleges férfiruháit, butorait, szőnyeget, függőnyeit és régiségárgyait Rottenberg-utca 46. Tel.: Aut. 18—5—21. Hívásra hához megyek. Ugyanott ezen tárgyak legolcsóbb árban vásárolhatók.

צא לאור ספר הבהיר בן נרני על חמשה חומשי תורה, מהדר נם בדפוס ובכריכה, מחוק שימ עמודים מהנהיק מהריר יוסף ישראל דייטש וצוקיל ראביד דקיק בן דירמאט, מחיר הספר חמשה סעננט. להשינו אצל המויל
Deutsch Dávid főrabbi, Balassagyarmat.

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

Hachnószasz kaló

— Orth. hitközségi tisztviselők leánykiházasítási segélye —

A „Zsidó Ujság” vállalta a feladatot, hogy hasábjait szolgálatába állítja az orth. hitközségi tisztviselők önszegélyző törekvéseinek. A tisztviselők segítsék egymást leánykiházasítás esetén s akkor a nem-tisztviselő társadalom is megteszi majd kötelességét. A hozzájárulások közvetítését s adminisztrálását teljesen díjtalanul vállaljuk. *Mindennek előfeltétele, hogy a tisztviselői szolidaritás megnyilvánuljon.* Most soron van R. Borüch Klein debreceni hitoktató *hachnószasz kaló* segélye. Az ügyben közölt felhívásunk semmiféle visszhangra nem talált.

Az ország több száz orth. hitközségi tisztviselője közül összesen 4 alkalmazott tette meg eddig kötelességét.

Ismételten felhívjuk erre az ügyre a tisztviselők figyelmét. Csak az ő javukat szolgáljuk önzetlenül. Ha nem küldik be hachnószasz-kaló hozzájárulásukat, akkor igaznak bizonyul az a gyanu, hogy *igazi tisztviselői szolidaritás nincs.*

Eddig fizettek: Jungreisz Jakab főrabbi (Nyírmada), Eckstein Jakab (Csepel), Rottenstein Sámuel (Tiszalök), Schildkraut I. S. (Ujpest), Weiszberger Hermann (Salgótarján).

Folytatjuk a R. Börüch Klein jávára az akciót.

Befizetések a „Zsidó Ujság” kiadóhivatala, Budapest, 50.791 számú póstatakarékpénztári csekk számlára eszközözlendők.

A kínai zsidókról

Egy Kínát bejárta utazó közli a következő érdekes leírást a kínai zsidókról.

A kínai zsidókról hosszú ideig egészen téves elképzelések uralkodtak. Arról beszéltek, hogy az elveszett tíz törzs „*aszerezz hasvótím*” ivadékai élnek ott, akik ma sok millió lelket számlálnak és jelentős politikai és gazdasági pozíciókat foglalnak el az ország kereteiben. Amikor kínai utam során megkérdeztem az ottlakó európai zsidókat, van-e valamilyes tudomásuk a kínai zsidókról, azt mondták, hogy zsidó hitre *attért* léteznek, de született kínai zsidókról nem tudnak. Jaomin városában (Mandzsúria) találtam egy zsidókinait. Amint beléptem ott egy üzletbe és beszédbe elegyedtem a tulajdonossal, azt kérdezte tőlem, hogy mi vagyok.

— Zsidó vagyok — mondtam.

Szavaimra egy különös meglepődés sugárzott ki tekintetéből és elmondta, hogy ő szintén zsidó. Nem az „uj” közül való, hanem régóta zsidó,

de semmit sem tud a zsidóságról, miután nélkülözötte a tanítókat és a zsidó nevelést. Egy buddhista nőt vett feleségül és azok a gyerekei is. Kinézésében, nyelvében, öltözetében és életmódjában semmivel sem különbözik a tipikus mongoloktól. Néhány betűt ismer az *alef bész*-ből, az ünnepek közül pedig csak peszáchról, roshasonóról és jom-kipurrról. Ezenkívül még csak arról tudott, hogy a zsidó vallás egy I'tent ismer. Rendkívül csodálkozott azon, hogy a „fehér európaiak” között szintén élnek zsidók, még pedig 15 milliónyian, akik szétszórtan élnek a többi népek között.

Arról, hogy rajta kívül élnek-e még zsidók ezen a vidéken, nem tudott. Ezzel szemben elmondta, hogy a központi kínai birodalomban. Kiangfu városában sok zsidókinai él.

Két esztendővel később, Sanghai francianegyedében találkoztam egy kiangfui származású zsidóval. Ez már tudott valamennyire héberül írni és olvasni, amit az európai zsidóktól tanult meg. A francia negyed zsinagó-

gájának samesza volt. Tőle tudtam meg több zsidókinai címét. Mind tekintélyes és gazdag polgárok, akik megadták nekem a zsidókra vonatkozó információkat.

Hogy mióta élnek a zsidók Kinában ezt nem lehet pontosan megállapítani. A kiangfui zsinagóga bejáratánál egy kőoszlopon látható egy felírás, mely szerint a Hon-dinasztia idejében (kétszáz évvel a polgári időszámítás előtt) jöttek a zsidók Kinába. Tény az, hogy a kínai zsidók beszédében sok perzsa szót találunk és vallási himnuszai is nagyon hasonlítanak a perzsaiakhoz.

Sanghaiban több fényképet láttam a kiangfui zsinagógáról, számos épülettel és udvarházakkal. Három épülecsoport a bejáratokhoz vezetett és az udvarházak pázsittal és fákkal volt körülvéve. Minden egyes bejárat előtt hatalmas háromszögű kövek állottak, amelyeken a zsidó vallás alapigéi és tanításai voltak bevésvé héber és kínai nyelven. Egy frigyládát és egy oltárt is láttam, amelyet csak a főpapnak volt szabad megközelíteni. Egy magas pódiumon olvasták fel a Tórárt. A zsinagóga architektúrája vegyesen kínai és perzsa motívumokból tevődött össze.

A kínai zsidók ma már minden kapcsolatot elvesztettek a zsidósággal. Mindössze néhány száz család maradt meg belőlük. Zsinagóáikat vagy megsemmisítették vagy összedültek, köztük a kiangfui is. Semmi sem maradt meg belőlük és környékükön csak néhány tuat zsidó család él, — éhezve, élszegényedve, sötét tudatlanságban. És mégis időről-időre hirt adnak ama akaratokról, hogy összekötésbe kerüljenek a világ zsidóságával. Leveleket írnak a sanghai fehérszsidóknak, akik segélyegyesületet alakítottak és Sanghaiba hoztattak néhány fiatal kínai zsidót továbbképzésük céljából. Ezeket tanítóknak képezik ki a központi birodalomban élő kínai zsidók részére. Ennek a tervnek a keresztülvitele azonban nagy nehézségekbe ütközik, miután a kínai zsidók elzárva a nagyvilágtól, elvesztették minden érzéküket és lelkipcsolatukat a zsidósággal.

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

HIREK

NAPTAR

Sabosz Chükász-Bólok
Tamüz 12, V. Perek
Gyertyagyújtás (Bpest) 7.25
שנה kimenetele " 8.25
Csütörtök: *Sivó Ószor Betámüz*

Sabosz Pinchosz, Tamüz 19, VI. Perek
Gyertyagyujt. 7.20; szombat kim. 8.20.

Lapunk legközelebbi száma
ה"א f. hó 29-én jelenik meg.

— A BUDAPESTI ORTHODOX HITKÖZSÉG a roppant hősegre való tekintettel igen üdvös intézkedést léptetett életbe. *Megnyitotta a rituális fürdő nagy-medencéjét uszoda céljaira.* A többi uszoda messze van a város centrumától, ami megdrágítja a használatukat, a Kazinczy uccai rituális fürdő pedig a város szívében 30 fillérért délután 2–7-ig rendelkezésre áll. Természetes, hogy pénteken nincs hideg fürdő a mikvóban.

— ZSIDÓ MINISZTEREK. Az új francia kabinetben kereskedelmi flotta minisztere *Leon Mayer* s a miniszterelnökségi államtitkár *Alexander Israel* zsidó.

— HITÉLET FIUMÉBAN. Mult hét vasárnap este, mint ottani tudósítónk írja a fiumei *misnájoss chevra* — mely egyesületet Kugler Noé, fia meglátogatása alkalmával 2 év előtt alapított — a misna o rendjére (*sisó szidre misneh*) szijümöt rendezett. Weisz L. egyleti előadó magyarázta a *hadront*, majd Wachsberger és Halberstamm Ch. rabbiak mondtak *divre tajrot*. Az ünnepély, melyen 40 hitközségi tag vett részt, éjfélkor, micvo-tánc lejtésével ért véget. A rendezés Lager M. érdeme.

— JERUZSÁLEMBŐL írják nekünk: Ehrenreich S. W. rabbi miskolci lakos a híres szilágysomlyói gaon fia, aki a *Kólel Somré Hachomoth*-tal több év óta összeköttetésben van, meglátogatta a Szentföldet. Elutazása előtti szombaton a magyar zsidó hitközség felkérésére nagyszámú előkelő közönség jelenlétében *drótsót* mondott. Különösen nagy hatást váltott ki a hallgatóság körében beszéde azon részével, mikor a magyar zsidó hitközség egyes rétegeiben jelenleg uralkodó nagy nyomorról beszélt. Megható vonalakkal esetelt, hogy a Kólel Talmudóra iskolájában hetek óta *éhez* melamedok tanítanak és számos családban a chaluka gyengülése folytán hiányzik a mindennapi kenyér.

— A ZSIDÓKÓRHÁZ UJ FŐORVOSAI. A pesti izr. hitközség előljárásága legutóbbi ülésében *dr. Adler* Sándor, *dr. Kepes* Pál, *dr. Lax* Henrik, *dr. Sándor* Gyula és *dr. Szegő* Pál rendelő orvosoknak a *kórházi rendelőfőorvosi*; *dr. Erős* Geodeon egyetemi magántanárnak pedig a *kórházi főorvosi* címet adta meg.

Két nyilatkozat a hajduböszörményi esethez

I.
Tény az, hogy elnökünk kénytelen volt két hitközségi tagot kivezetetni és a kivezetettek egyike a „Zsidó Ujság” mult számában megjelent cikk írója. *A renitenskedők lehetetlenné akarták tenni a békés s rendes tárgyalást!* Minden cikk vagy közlemény csak akkor szolgálja a köz érdekét, ha az abban foglaltak előzőleg a valószínűségnek megfelelően kivizsgáltattak.

Klein Salamon
Freireich Arnold
Kupferstein Izrael
Waldmann Lajos

II.

A rendőrök által kivezetett urak eljárásának *személyeskedés* a rugója. Elnökünk 30 éve hitközségi tag Hajduböszörményben, soha nem törekedett vezető szerepre s csupán a *köz-óhajnak* tett eleget, amikor a hitközségi elnökséget elfogadta és fáradha-

—————

— A GYÖNGYÖSI ORTH. HITKÖZSÉG vasárnapon fényesen sikerült *sasz-szijümöt* rendezett. Jungreis Antal főrabbi, mint a sasze-chevra megalapítója, ez alkalommal a templomban tartalmas *charifüss-és magidüss* beszédet mondott, utána a sasze összes traktátusait ismét kiosztották. A szijüm-banketten a főrabbin kívül Neufeld J. rabbi mondott szellemes *divre tajrot*. Mint sasze-chevra gábek: Grünfeld Zs. és Reich S. lettek újból megválasztva.

— ELHUNYT A DÉLÁRÁBIAI ZSIDÓK FŐRABBIA. A délarábiai *Jemen* országból gyakran jönnek értesítések zsidóülözésekről. A jemeni zsidók rabszolgasorban tengődnek. Nagy csapást jelent számukra, hogy főrabbijuk R. Jachjo Jeczchaki 62 éves korában elhunyt. **הנצי"ה**
x FARKASDON (Szlovenczkó) Müller Salamon szécsényi főrabbi — aki, mint vendég volt ott — a hitközség felkérésére tartalomdus vendégszónoklatot tartott.

tatlan működésével sikerült is neki a hitközség finansziális ügyeit a mai rendkívül nehéz viszonyok között rendbehozni.

Grünberger Béla
Klein Albert
Holczer Armin
Goldmann Jenő

A szerkesztőség megjegyzése:
Az igazság ügyének teszünk eleget, amikor a sajnálatos esetet a másik oldalról való megvilágításban is bemutatjuk. A fent közölt első nyilatkozatra meg kell jegyeznünk, hogy elképzelhetetlen volna a publicisztika munkája, ha minden *alúrt* közlemény megjelenése előtt egy külön kutatást kellene eszközölni a mellékkörülmények tekintetében. Ezért van a felelősség az írókban és a nyilvánosság a lapasárokban. Animozitás minket egyáltalában nem vezet. A dologban most már mindenki véleményt alkolthat magának. Ezért az *ügy nyilvános megvitatását ezennel lezárjuk.*

— SIRKÓAVATÁS. A mult év Tamüz 6-án elhunyt Czeizler Sámuel (Ábrány) siremlékét a Jahrzeit napján avatták fel. Ez alkalomból Friedmann Nándor mezőkeresztesi ker. főrabbi és az elhunyt fivére Czeizler Ignác chevra-elnök mélyenszántó és megható emlékbeszédet tartottak.

— A GALANTAI „CHABÜRASZ TALMIDIM” részére Magyarországból a köv. tételek folytak be: Friedmann Magda kiskvárdai urhölgy gyűjtése (Abaujszántó) P 25, N. N. (Palotás) 6, Weiszberger Dávid (Szakály), Friedmann Dániel (Abaujszántó), Weinberger Mózes (Makó), Müller Béla (Sopron) gyűjtése 5—5, Auschl Izrael (Makó) gyűjtése 4, Neustadt Jenő (Cell) 3, Hoffmann Sándor (Csorna), Pollák Józsva (Balatonfüred), Steiner Emil (Celldömölk) 2—2, Pscherhoffer Károly (Csorna), Oberländer Zsigmond (Ujpest) 1—1, Berger Ernő (Ujpest) 0,50 pengő.

Sirkövek ADLER J. sirkóraktárában
Telefon: József 35-4-20
Budapest, Károly krr. 7. s Rombach-u. 4.

SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA
NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRAS ÉS ÉKSZERESZEK
BUDAPEST, KIRÁLY UCCA 28. SZ.

Brillians, ékszeresek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menorák, serlegek, tóra felszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vételek. Saját műhely. Brillians, arany, ezüst beváltás.

Iparra jogosítok,
hatóságilag levizsgáztatom
minden tanítványomat.
Legrövidebb idő alatt felszabadítok!!
Precizen szabni tanítok
Tanuló fiu és leány mindig felvétetik.
KATZ JÓZSEF MODERN NŐISZABÓ
BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 19
SZOMBATON ZÁRVA

Elhunyt dr. Jordán szatmári statusquo főrabbi

(Saját tudósítónktól.) Dr. Jordán Sándor, a szatmári statusquo hitközség főrabbija f. hó 11-én éjjel 71 éves korában elhunyt. A megboldogult egy gömörmezei gazdálkodó fia volt s tradicionális hagyományhú nevelésben részesült. Rabbinikus tanulmányait a pozsonyi és ungvári jesivákon végezte. Fiait is jesivára küldte. Vallásos éle-

tet élt, attól eltekintve, hogy — állásánál fogva — az orthodox szeparáció gondolatát természetesen neglegálta. 28 év óta volt szellemi vezetője hitközségének, melynek rabbiszékébe a hozzá hasonlóan konzervatív irányú néhai Krausz Vilmos debreceni statusquo főrabbi iktatta. Szerdán délután temették nagy részvét mellett.

— KÜLÖN FÉRFI-STRANDFÜRDŐ HAJDUSZOBOSZLÓN. A szoboszlói gyógyfürdő igazgatósága Kats főrabbi kérésére egy kisebb medencét bocsátott a közönség azon részének rendelkezésére, amely a közös fürdőt nem akarja használni. Az intézkedés nagy tetszést keltett az egész környék orthodoxiájánál.

— ZSIDÓ A TRÉFI VENDÉGLŐBEN. Egy margitszigeti vendéglőben lejártszódott eseményről írunk a napilapok. Betért egy ur, megvacsorázott, de az üzletvezetővel összetűzött, amire — tréfi koszt ide s tréfi koszt oda — az utóbbi rátámadt a vendégre azzal; gyáva zsidó. Az első dolog amit észrevett, tehát az, hogy a vendég zsidó. Milyen jó, hogy azoknak, akik zsidóságuktól menekülni akarnak, az úgy nem sikerül olyan simán, ahogyan ezt a margitszigeti eset is bizonyítja.

— KABÁN megalakult a *Tiferesz Bachurim*, a következő tisztikkal: Rosenfeld Ottó elnök, Róna Zoltán jegyző, Haas Jenő pénztárnok, Ornstein Márton gondnok, Rosenfeld Gusztáv és Grosz A. ellenőrök.

— A TORNALJAI T. B. a köv. tisztikart választotta: Teitelbaum Lajos elnök, Mann Jakab gondnok, Rosenberg Márton pénztárnok, Brünn Ernő ellenőr, Mann Salamon titkár. Választmány: Friedmann Dezső és Jenő, Guttmann László, Grünfeld Miklós, Bixer Jenő, Klein Béla.

— JESIVA BRAZILIÁBAN. Délamerika e nagy országában megnyitott egy jesiva a fővárosban *Rio de Janeiro*-ban. A jesivát vezeti Gürtwitsch, volt grodnói rabbi. Olyan kevés széfer van Braziliában, hogy a jesiva a világ zsidóságához kénytelen fordulni, hogy gyűjtsenek számára.

Metsző-(sakter-)fujtatók!

SULKÓ ÉS WINTERITZ
fujtatógyár. Alapítva 1894.
Budapest, VI., Jász-u. 3.

A magyarországi aut. orthodox hitközségek tulajomó részének állandó szállítója.

Javitások!

x HÖLGYKÖZÖNSÉGÜNK FIGYELMÉT felhívjuk az *Unghár és Miklós, seiyem- és szövetárúnykereskedő cég* lapunkban megjelent hirdetésére. Jelzett cég mindenkinek, aki a *Zsidó Ujság*-ra hivatkozik, a hirdetett olesó árakból további 5% engedményt nyújt!

Családi hírek

(Négy sorig 4 pengő, azonfelül soronkint 1 P)

Weisberger Lea Vác, Schönfeld Albert Ada (Jugoszlávia) jegyesek.

Weintraub Hanna és Grünfeld Géza Revuca (Slovensko) jegyesek.

Böhm Lilly és Schönfeld László Nyiregyháza jegyesek.

Berger Mancsi Sátoraljaiújhely, Ortner Emil Presov jegyesek.

Perlstein Lenke Szatmár, Groszmann Lajos Sátoraljaiújhely jegyesek. (Az újhelyi szefárd *chevro bachurim* agilis elnökének szívélyes *mazeltoit* kíván.)

Schlesinger Ilonka, Schlesinger Sámuel szarvasi hitközségi elnök leánya és *Schlesinger Jakab Tif-Bach* elnök, házasságot kötöttek. (Szeretett elnökének a szarvasi T. B. ezuton gratulál.)

Stern Ida Bécs, *Stern Simon* Stomfa, a bécsi *Schiffschul*-ban házasságot kötöttek. A menyasszony a hirneves R. Sölem Beer Stern z. c. I., néhai szerdahelyi *ros bész din* méltó unokája. Az éjfélig tartó menyegző fényét *Buchsbaum Józua* galantai főrabbi — kinek kiváló tanítványa a völegény — jelenléte emelte.

Lakodalmi díszebéd már P 250-től *Niszel* étteremben, *Rombach* utca 16.

Gestetner Imre (Amrom) Györből *Jak helyét Ujpestre*, Király utca 47. helyezte át. Arany, ezüst és briliánsárak legjutányosabban beszerezhetők és értékesíthetők. Kívánatra választékot küld. Tel.: 94—5—60.

Szerkesztői üzenetek

TÖBBEKNEK: „Körtünet“ című mult-heti vezércikkünk sok helyről jövő reflexióra adott okot, ami azt mutatja, hogy kényes és fontos kérdést érintettünk, amikor a rendőri készütségnek hitközségi üléseken való, sokszor nem egészen jogosult használata ellen kikeltünk. Személyekre azonban egyáltalában nem céloztunk s így az ebből a feltevésekből kiinduló cikkezősek helytelenek. — TNACH: Már a mult héten üzentünk önnek. — M. M., P.: Nem nyert! — BRATISLAVA: A *Zsidó Ujság*-tól eltekintve a pesti zsidó lapok a nyáron rendszeresen csak kéthetenként, s akkor is kisebb terjedelemben jelennek meg.

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 13. Irta: Dr. Lehmann, mainzi rabbi (Fordította: MÜLLER IGNÁC)

Mindezt elmondotta Valencia titkos zsidóinak, amikor elbúcsúzott tőlük, de nagyon lelkükre kötötte és eskü alatt szavukat vette, hogy mindent megfognak tenni Don Manuel érdekében és elsősorban utat és módot találnak, hogy az elfogott lovagot értesítsék felesége megmeneküléséről és hogy bátorítsák arra, hogy kitarson és semmit be ne valljon. (Amint láttuk, a mézárosának Benedónak sikerült rábírni egy fegyőrt, hogy a lovagot értesítse övi megmeneküléséről.)

A madridi nagynéni Donna Katharina szívesen fogadta hugát és kisleánykáját, vigasztalta a kétségbeesettet, menedéket adott neki házában, bár tudta, hogy milyen nagy veszélybe keveredik ezáltal, mert ha egyszer kitudódna, hogy Donna Katharina csak egy éjjelre is menedéket adott az inkuizíció elől megszökött hugának, akkor kérlelhetetlenül halálbüntetés vár rá. Az üldözött titkos zsidók védték és kölcsönösen segítették egymást, nem törődtek sem halállal, sem börtönnel, amikor szó volt arról, hogy egy fenyegetett hittestvért oltalomba kell venni. Annál kevésbé vonakodott és gondolkodott Donna Katharina, hogy házába fogadja fivére kis unokaleányát. A menekült asszonynak csak nevét kellett megváltoztatni és ezentul az volt a neve: *Donna Grácia de Lima* és úgy kellett feltüntetni, hogy egy *Laon* városából való özvegy, így remélték azután, hogy biztonságban időzhetik Madridban.

Miután Raphaelo az urnőjét ilyen módon elhelyezte, neki indult Kordova városa felé vezető utnak. Nehéz és viszontagságos utazás után el is érkezett oda.

Kordova, a kalifák régi városa, valaha a világnak leggyönyörűbb helye, a spanyolok uralma óta mélyre süllyedt egykori magaslatáról. Már a római időkben virágzó város volt; a polgári időszámítás előtt 152-ben Marcellus konzul itt alapította az első római gyarmatot Hispaniában. A város fénykora akkor kezdődött, amikor az Ommajadák dinasztiájából való Abd-ur-Rahman megalapította a kordovai kalifátust és székhelyévé tette. Alatta és utódai alatt Kordova egyre virágzott, a kalifátus metropolisa az akkori világ legszebb és legnagyobb városává fejlődött. Amint az egykoru krónikások mondják: lakosainak száma túlhaladta a milliót, volt benne 22.000 ház, 600 mecset, 80 nyilvános iskola, 900 fürdő, egyetem, volt 600.000 kötetből álló könyvtára és ehhez járult a nagy paloták óriási száma. Abd-ur-Rahman kalifa megkezdte egy mecset építését, amely 100 év múlva fejeződött be és az arab építőművészet remeke lett; 620 láb hosszú, 440 láb széles volt, jaspisból, márványból, sienitből és porfirból való 850 oszlopa volt, amely 79 oszlopsort alkotott. A kalifa székhelye, az Alkazar, még most is a legszebb és legnagyobb épülete Spanyolországnak. A mór

építészet mesterműve volt továbbá az a 800 láb hosszú és 16 iven nyugvó hid, amely a Guadalquiviren át vezetett.

A város történetében fordulópontot jelez az 1236-ik esztendő, amikor Castiliai III. Ferdinánd elhódította a várost a móroktól, akik azt 525 esztendeig birtokolták. Ettől kezdve a város állandóan visszafejlődött. Megszűnt az ipar, a kereskedelem és a művészeti tevékenység, a lakosok száma évről-évre csökkent; a pompás házaknak nem akadt csakhamar gazdájuk, omladoztak és nemsokára, mint romok állottak a város közepén. A városnak — melynek a mórok uralma alatt jelentékeny piaca volt, ahol az árukkal megrakott bazárok három földész kincseit kínálgatták, — most, a spanyol uralom alatt, alig volt kereskedelmi fontossága. A pompás mecsetek és zsinagógák, amelyeket keresztény templomokká alakítottak át, már csak romjai voltak annak, amik előbb voltak.

Raphaelo szomoruan haladt a piszkos és üres uccáin a romokkal telt városnak, amely megtartotta ugyan még az egykori nagy terjedelmét (négy és fél óra járásnyi területű volt), de romszerű házaiban alig lakott 30.000 ember. Szomoruan gondolt Izráelnek ama nagy férfaira, akik a kalifák idejében itt éltek, tanítottak és működtek. A zsidó irodalomtörténetnek két nagy férfiára gondolt többek között, akik e városban születtek: itt pillantott napvilágot *Rabbi S'müel Hanógid*, a híres talmudtudós és költő, a granadai királynak nagyvezére, a spanyol zsidó fénykorok tulajdonképeni megalapítója; és Kordovában született a nagy Majmonidesz, a *Rambam*.

Nehéz szívvel, bánatos gondolatokkal eltelt, tartott Raphaelo az *Alkazar* felé, ahol most a bibornok-érsek székel. Tünődött magában, vajjon a kardinális a bajba jutott unokaöccsének segíteni akar-e és vajjon képes lesz-e segíteni.

Az érseknél.

A biboros érsek: *Don Alphonso Fernandez Y. Aguillar* otthon volt és amikor a városzobában helyet foglaló Raphaelo látogatását bejelentették, kiüzente, hogy készséggel fogadja.

Közben Raphaelo az ablakhoz lépett és kinézett a téglaalap alakban elterülő városra, kedvteléssel tekintett a *Guadalquivir* hullámaira, nézte a gyönyörű kerteket, szőlőket, olajfa-erdőket és narancsligeteket, amelyek tovább húzódnak egész a *Sierra Morena* hegyesség függelékéig, nézte mindezt, elszorult a szíve és önmagának beszélt: „Milyen elragadó Andaluzia virányai: mily szép vagy te, én hazám és milyen mélyre süllyesztett le lakósidnak ténykedése! Itt éltek az én elődeim, békében és szerencsésen, előmozdították az országnak az üdvét, ápolták a művészeteket és a tudományokat s azután jött a vallásgyűlölet és részben kikergette őket, részben a máglyára dobta; és ez a rettenetes gyűlölet még mindig nem pihen és még mindig szívja a velőt Spanyolország legjobb fiaiból és leányaiból.”

Nyílt az ajtó, Raphaelo megfordult és előtte állott a belépő bibornok.

— Eminenciás Uram!... így kezdte.

Kizárólag egyedül orthodox kóser

WEISZ MÓR keksz teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42—3—65.
Kétszersült, keksz, nápolyi, fagylalt, ostya

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyisoványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hám lasztások. (Díjtalan tanácsadás) „MIRACLE” hajéltávolítószert szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrássy ut 38. (Párizsi Áruházal szemben) Tel.: 15—7—98. Kérjen prospektust!

Byzdödjön meg Ön is arról, hogy hol lehet jól, szépen, izléseesen olesón vásárolni!

Ha órát és ékszer akar venni, úgy **WEINSTOCK JÓZSEF** órák és ékszeréshez kell menni. (Kazinczy-templommal szemben) Telefon 35-9-42. Szombaton zárva. — Aranyat, ezüstöt legmagasabb napi árban veszek. **Kazinczy-u. 34.**

FIGYELMEZTETÉS.
Több cég érdeklődésére, mely saját- és turófélékkel foglalkozik és orth. kóser árura reflektál, alulírott ezennel a t. c. közönség tudomására hozom, hogy városunkban csakis a Központi Tejcarnok, Trattner Márkusz cég áll az orth. rabbiság felügyelete alatt. **DICK HERMANN** sátoraljaiújhelyi orth. rabbi.

LAURANA Abbázia mellett **Pensio Weiss** Elsőrangú családi ház.
Közvetlenül a tengerparton. Nagy balkonos szobák gyönyörű kilátással. Elismert, kitűnő magyar konyha. **Napi pensio 25 lírától.** Kívánatra prospektus.

— Milyen ismerős hang, — szól megdöbbentve az egyházfő — hisz te vagy a Raphaelo, barátja és részese boldog ifjuságonak.

E szavak után kitárta karjait és Raphaelo hangos sírással borult előkelő barátjának mellére.

Kordova biboros-érseke és Raphaelo együtt nevelkedtek. Raphaelo atyja az Aguillar-családban ugyanazt az állást töltötte be, amelyet később egyetlen fia átvett; udvar-

mestere volt a családnak és a földalatti titkos zsinagógában a gyermekeket héberben és vallásban oktatta. A fiatal Raphaelo játszópajtása volt a fiatal Alphonso Fernandeznek, mert Fernandez fivére, Don Pasquale, Don Manuel nagyapja már nagyobb fiú volt, semhogy öccsével játszadozzék. A ház urának és az udvarmesternek a fiai jó kis barátok lettek, akik titokban együtt tanultak bibliát és talmudot s utána megindult a vidám játék közöttük. (Folyt)

Aktuális rejtvény

כל הראה כחציו הראשון
עם חביש כמחצית השני
מסיה היה, כולו תוך ומרמה
במחקר סדרו נצורו כאשר
יעלה ברעיוןך שמו של עושה רמי

Ne nézd első felét,
második felében népet látsz,
csábító volt, telve csalással...

Nyíltér

NYILATKOZAT

Tudomásomra jutott, hogy a kerületünkben üresedésben levő főrabbi-állásra több magyarországi rabbi pályázni óhajtat, de az ehhez szükséges lépéseket, bizonyos okok miatt — mint a *chazókó-kérdés* elintézése stb. — nem teszik meg. Ezzel szemben értesitem az érdekelt rabbi urakat, hogy a *rabbiszék betöltésére teljesen szabad kezünk* van és ha úgy találjuk, hogy a jelentkező nekünk megfelelő, akkor az illetőt próbaszónoklatra meghívjuk.

Fehérgyarmat, 1932. július hó.

Grünbaum Dezső
hitk. elnök

ROSENBAUM G. ORTH. בשר ÉTTERME

Budapest, VII., Rombach-utca 2/a. — Kitanó konyha. — Előzekény kiszolgálás. — Olcsó menürendszer. — Díjtalan házhozszállítás. — Előfizetőknek kedvezmény. — **Pensiórendszer:** Lakás teljes ellátással. — Lakodalmak és bankettek rendezését tágas szép helyiségünkben a legolcsóbban vállaljuk.

Sirkövek

legolcsóbban bel- és külföldi márványból saját villanyerőre berendezett telepünkön kaphatók.

Uj ir. temetővel szemben
Mózes Testvérek, X., Kozma-u. 5. Telefon: Kőbánya 75-56

Uj orth. בשר vendéglő és pansió megnyílt SIÓFOKON,

LÖWINGER és BENEDIKTNÉ vezetése mellett. Legolcsóbb árak. Izletes koszt. Házhoz is szállítunk. Újonnan fehér butorokkal berendezett szobák.
Érdeklődés: Löwinger-pansió, Siófok, Heinrich Ferenc-u. 1.

Leányok és fiúk üdülőtelepe Balatonbogláron

Különösen: gyenge szervezetű, étvágytalan és üdülést igénylő gyermekeknek. **Felvétele a 6-ik évtől. A szülők több évi bizalmával:** gondos felügyelet, vallásos nevelés, orvosi ellenőrzés, német társalgás és házi kezeléssel vezetett **elsőrendű, szigorúan orth. kóser ellátás** (בשרות) Balatonszemesről) biztosítva. — A kedvező feltételekről prospektust küld az akció vezetője: Reichmann Mór tanító Kecskemét, Lestár-tér 1.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre **küldendő be;** lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelígs levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cégnyelküli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL Kaba. Házasságközvetítő. **Biztos eredmény!** Válaszbélyeg

BENŐSÜLÉSRE keresek 25 év körüli vallásos böhcert. Kimerítő ajánlatokat „jó üzlet” jelígre kérek.

MEISELS házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Táliszszövőde, könyvkereskedés, Rombach utca 8. (A Rombach templommal szemben.)

MINDEN információt kibíró 26 éves fiatalember, *talmidchóchom*, nőszülne. „Foglalkozása van” jelígre.

AZONNALRA felveszek három gyermekhez perfect német leányt. Ajánlatokat „családtagnak tekintik” jelígre kiadoba kérek. (Válaszbélyeg.)

KITÜNŐ PEDAGÓGUS praxissal állást keres. Elvállal hittanítói, kisegítői, melamed-állást. Elsőrangú erő *chümis-rasi, tnach, dikdük, gemóró-tajszefesz* stb. tanításában. 2-3 heti próbára esetleg ingyen megy. Ajánlatok: „pedagógus” jelígre, válaszbélyeggel, a kiadoba.

BENŐSÜLHET szlovenszkói városban jól menő üzletbe, 32 éves özevgy sógor-nőmhöz, intelligens kereskedő némi tőkével. Talmidchóchom előnyben. Ajánlatokat „jó parnószó” jelígen Müller József Bratislava, Edlov dvor továbbít.

ORTHODOX fiatal perfect főzőnő, jó bizonyítvánnyal, ki üzletben is segítkezik, felvétetik. Cseléd van. Neumann Henrik, Vác.

KÁVÉMÉRÉS-vendéglő *Miskolcon* főútvonalon: Széchenyi és Szentpályi u. sarkán, augusztus 1-re más vállalkozás miatt, sürgősen, minden elfogadható áron átadó. 40 éves bevezetett üzlet. Rosenfeld Ferenc, Miskolc, Szentpályi ucca 6.

ÖTVEN ÉV KÖRÜLI vallásos asszonyt hozománnyal vagy üzletel, életársul keres művelt, agilis kereskedő. Szíves választ „Keszser sém taji” alatt kérek.

KERESKEDELMIBŐL érettségizett fiatalember bármely szakmában elhelyezkedne, szombattartó cégnél. Klein Lajos, Miskolc Zsolcai kapu 18. sz.

ÜRESEDÉSBEN levő, jól jövedelmező falusi orthodox *sajchet*-állást oly 30 éven felüli fiatalemberrel vagy gyermektelen özevgyemmel kívánom betölteni, ki unokanővéremet hozománnyal feleségül veszi. Kitanult metsző előnyben. „Jó parnószó és hozomány” jelíge. (Válaszb.)

SZÉPEN berendezett szoba, fürdőszoba használattal 2 iskolásgyermeknek vagy fiatalembernek, esetleg kosztal kiadó. „Fiatal rabbicsalád” jelíge a kiadoba.

VIDÉKI árva orth. leány elmenne gyermekek vagy idősebb asszony mellé, bármely háztartási munkára. Cim: Haas Béla, Budapest, Akácfa ucca 56. III.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET.
Budapest, VII., Bethlen-utca 22.

אללנעמינע יידישע צייטונג

ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
Telefon: J. 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ (Kalföldre 25 P.)

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות.

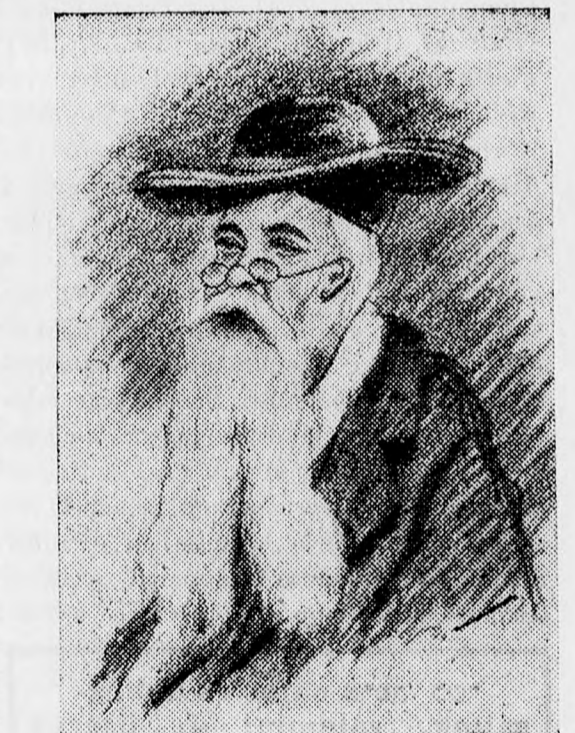
נשבה ארון ברית ד', נסתלק צדיק הדור, מאור הגולה, הרב הגאון האדיר, שר התורה, הי חסיד, הי עניו, מוהר"ר מרדכי יודא ווינקלער, אב"ד דק"ק הימאד, בעהמ"ס שוית לבושי מרדכי ז"ע ועב"י.

A világhírű mádi gaon nincs többé

Mult hét csütörtök reggelén Izrael gyülekezeteiben felhangzott a bánatos sz'lichó a tamúzi böjt szomorú tartalmáról: *Sivo Ószor Betamúz* napján összetörték a színáji kőtáblák (*nis-tábrü hálichajsz*), rés ütődött a jeruzsálemi falakon (*hovkeo hoir*), megszűnt a mindennapi szentélyáldozat (*büital hatómid*), a zsarnok elégettette a Tórá s bálványképpel tette csúffá a szentélyt. És pontosan 1864 évvel később, 5692-ben a világ Tórazsidóságát ugyanaznap újabb csapás érte: megszűnt egy sziv dobogni a Hegyaljának egy kis hitközségében és oly veszteséget okozott, amely felér a tamúzi gyással, hisz bölcseink szerint: „*sekiüló miszasz czadikim kiszrefász bész Elajkénü* — az igazak elhunytá a szentély rombadőlésével felérő fájdalom”.

Tamúz böjtnapján elhunyt R. Mordecháj Jehüdó Winkler z. c. l., a mádi gaon és cadik. Az ő elmulásával összetört a Tóra kettős táblája, megszűnt a szentély áldozata, amelyet ő bemutatott az ő Tórájával a Minden-ség Urának; a sors kéréhetetlensége felemészette s elégettette a megszemé-lyesített Tóra nagy képviselőjének erejét. „*Jeszajmim hójinü veén óv* — árvák maradtunk, apa nélkül!” kiáltással jajdulhat fel Izrael közössége ezen világhírű Tóranagyság elvesztése fölött! „Árvák maradtunk” keseregtheti a magyar orthodoxia, hiszen — a budapesti nagy gaonnak három év előtt bekövetkezett elhunytá után — rövid két év lepergése alatt mindhárom oszlopát: a büdszentmihályi, váci és mádi gaonokat elvesztette. De

a mádi rebbe elhunytá annál fájdalmasabb, mert ő volt: „*misjóré k'nesesz hágdajló* — az utolsó a nagy zsinat férfiai közül” így méltán elzokoghatjuk frissen hantolt sirja mellett a próféta szózatát: „*nofló áteresz*

rajsénü” lehullott fejünk koronája! Tóranagyságánál csak szerénysége volt nagyobb. Példátlan, Majse Rabbenühöz hasonló szerénységéről legendák keringenek a köztudatban: „*Héj chósizid, héj ónov!*” Jiszróél nyája pásztor nélkül maradt! „Jaj a nemzedéknek, mely elvesztette vezetőjét s jaj a hajónak, mely elvesztette kapitányát”. „*Chol bész jiszróél jivkü esz hászrefó aser szóraf Hasém* — egész Izrael siratja a tüzet, amelyet az Örökkévaló meggyújtott!”

A mádi cadik elhunytával rés tántong a magyar orthodoxiának a külvilág vallástalan ostromainak kitett fellegvárán. S megindultan, hódoló tisztelettel gyászolva, megrendülve, *fo-gadalmat kell tennünk*, hogy az ő szellemét kell továbbra is diadalra juttatni a hazai orthodoxiában, mert különben „*hoomád czelem behéchol*” bálványképek kerülnek a szentélybe. Amíg azonban vannak és lesznek az orthodoxia szent eszményeierit odaadással s szeretettel küzdők, míg lesznek, akik a szentély tisztaságáért dolgoznak, akik a szent örökséget, amelyet a cadik elhunytá jelent, vállalják s tovább viszik, addig a fennkölt mádi gaon, a „*Levüsé Mordecháj*” világhírű szerzője él, addig emléke áldásos s termékeny lesz Jiszróél egész háza részére.

A megdicsőült gaon 1844-ben született egy nyitrai megyei, Lepontovic nevű faluban. Szülei szerény körülmények között élő, rendkívül derék emberek voltak. A vézna és vérszegény gyermeket csak az anya gondoskodása tartotta meg egészségben. 12 éves korában Nagytapolcsányban tanult, majd „Johanna” hitközségnek rabbijánál, R. Mordecháj Glücknél folytatta tanulmányait, akit a K'szav Szaífér a legnagyobb tisztelettel emlit. Innen Nagyváradra ment ahol az akkori kor egyik legnagyobb talmudi korifeusánál Rabbi Jiczchok Aháráj Landesberg főrabbinál mélyítette el tudását. A kiváló tehetségű ifju a főrabbi kedvenc tanítványa lett és ő tőle kapta a rabbiképesítést. Ugyanő szerzte neki az első rabbiállást, a mai időben szokatlan önzetlenséggel. R. Mordecháj Jüdo ugyan-